

NIEUWSFLITS STICHTING TER NAVOLGING TIEL JUNI 2024

Beste lezer,

Het is de afgelopen weken allesbehalve stil geweest op 'onze' begraafplaatsen en wij staan klaar om u tijdens een van de komende activiteiten welkom te heten!

- **Zondag 9 juni – 14.00 – 16.00 uur**
  - **Joodse begraafplaats**
  - Open Huis
    - Informatie
    - Doorlopende rondleidingen

→ *Bij voldoende belangstelling: om 16.00 uur de 'wandeling 'Ontdek Joods Tiel van Toen' inclusief 'het verhaal achter de Stolpersteine' in de binnenstad*

- **Zondag 14 juli – 14.00 – 16.00 uur**
  - **Joodse begraafplaats**
  - Open huis
    - Informatie
    - Doorlopende rondleidingen

→ *Bij voldoende belangstelling: om 16.00 uur de 'wandeling 'Ontdek Joods Tiel van Toen' inclusief 'het verhaal achter de Stolpersteine' in de binnenstad*

- **Zondag 11 augustus – 14.00 – 16.00 uur**
  - **Joodse begraafplaats**
  - Open Huis
    - Informatie
    - Doorlopende rondleidingen

→ *Bij voldoende belangstelling: om 16.00 uur de 'wandeling 'Ontdek Joods Tiel van Toen' inclusief 'het verhaal achter de Stolpersteine' in de binnenstad*

- **Zondag 15 september – 12.00 – 16.00 uur**

- **Open Monumentendag**
  - **Beide begraafplaatsen**
    - Rondleidingen
    - Plattegrond met informatie
    - Informatie

  - **Ter Navolging**
    - 14.00 uur: optreden Schola Cantorum o.l.v. Frits Hendrich
    - Filmbeelden van Ter Navolging

- **Joodse begraafplaats**
  - Filmbeelden over het Jodendom, Joods begraven e.d.
  - ➔ *Bij voldoende belangstelling: om 15.30 uur de wandeling 'Ontdek Joods Tiel van Toen' inclusief 'het verhaal achter de Stolpersteine' in de binnenstad*
- **Zaterdag 28 september – 11.00 – 14.00 uur**
  - **Ter Navolging**
    - Burendag
- **Zaterdag 2 november – 19.00 uur**
  - **Ter Navolging**
    - Ter Nagedachtenis
      - M.m.v. het Tiels Mannenkoor

N.B.: bezoek aan onze begraafplaatsen

Ter Navolging

De uit 1786 daterende begraafplaats Ter Navolging is dagelijks geopend van zonsopgang tot zonsondergang en vrij toegankelijk. Op dinsdag- en woensdagmorgen zijn onze vrijwilligers (bij droog weer) bezig met onderhoudswerkzaamheden. Maar ... zij maken graag tijd vrij voor het verstrekken van toelichting en / of het verzorgen van een rondleiding. Wilt u buiten de Open Monumentendag of de genoemde ochtenden een rondleiding? U kunt uw verzoek daartoe, inclusief het vermelden van de data / tijden van voorkeur, indienen via info@ternavolgingtiel.nl. Wij nemen dan z.s.m. contact met u op om een en ander te regelen!

Joodse begraafplaats

De hekken van de in 1827 gestichte Joodse begraafplaats zijn meestal gesloten. Als u buiten de Open Dagen een bezoek aan deze begraafplaats wilt brengen kan dat: u kunt uw verzoek daartoe, inclusief het vermelden van de data / tijden van voorkeur, indienen via info@ternavolgingtiel.nl. Wij nemen dan z.s.m. contact met u op om een en ander te regelen!

Een terugblik

Bezoek van collegae en uit de VS van Amerika

- Dit jaar was het al in de aanloop naar het seizoen allesbehalve rustig op 'onze' begraafplaatsen, Ter Navolging en de Joodse begraafplaats! Wij mochten bezoek ontvangen van de collegae van de historische begraafplaats Fangmanweg in Oosterbeek, van Eric Brooks en zijn vrouw Rita uit de VS, het bestuur van de vereniging Oudheidkamer voor Tiel en omstreken en de collegae van de Oude Begraafplaats in Veenendaal. De contacten met de collegae stonden en staan in het teken van het uitwisselen van ervaringen en het opdoen van nieuwe ideeën. In tal van opzichten is het een (niet altijd overigens) "'feest" der herkenning' maar na iedere ontmoeting

met collegae is er bij alle betrokkenen sprake van nieuwe energie!

- Eric was op zoek naar de graven van zijn voorouders op de Joodse begraafplaats in Tiel met de naam Van Adelsbergen. Er bleken liefst twaalf voorouders van hem op het Tielse *Bet Olam* hun laatste rustplaats te hebben gevonden terwijl op liefst zeven graven nog een meestal gave *matseve*, grafsteen, aanwezig was! In het Regionaal Archief Rivierenland kon Eric het Register in handen nemen met daarin de namen van een aantal Joden dat in 1813, toen iedereen voor een bepaalde achternaam moest kiezen, van naam veranderde: de naam '*Meijer*' liet hij wijzigen in '*Van Adelsbergen*' die in de VS weer werd gewijzigd in '*Brooks*'. Na een rondje '*Joods Tiel van Toen*' werd een bezoek gebracht aan het *Bet Olam* aan de Aalsdijk in Buren want ook daar liggen voorouders van hem begraven.
- Om het realiseren van een forse 'kwaliteitsslag' betreffende de informatievoorziening op de Joodse begraafplaats mogelijk te maken was externe financiële ondersteuning nodig. Het bestuur van de Oudheidkamer kwam kijken wat er vooral dankzij hun genereuze bijdrage kan worden getoond!

Het is dit soort bezigheden dat de kers is op de taart, die hoofdzakelijk bestaat uit de dagelijkse (zoals het sluiten van het openstaande hek, voorbereiden van de Open Dagen en het doen van onderzoek) tot wekelijkse (zoals het onderhoud van het 'groen en het grijs') besommeringen zijn voor de vrijwilligers van de stichting!

Ruimte voor nieuwe graven en urnengraven beschikbaar. Melden bij de gemeente

Regelmatig krijgen wij de vraag of op Ter Navorling ruimte beschikbaar is voor nieuwe (urnen)graven. Die is er weer!

Sinds 2021 is er weer ruimte beschikbaar gekomen op het zuidelijke deel langs de border aan de kant van de Stationsweg en, als die vol is, tegen de haag aan de kant van De Veilinghof. Sinds vorig jaar is het aantal Urnengraven uitgebreid: deze liggen in een halve cirkel rond de grote Taxus. Ook kan er op het gehele zuidelijke deel as verstrooid worden.

Nadere informatie over begraven en verstrooien:

begraafplaatsadministratie van de gemeente Tiel (0344 - 637 111) of per email via begraafplaatsen@tiel.nl. De gemeente is op werkdagen bereikbaar tussen 9.00 uur en 16.00 uur.

Herinrichting urnengraven rond de Taxus

In nauw overleg met de gemeente Tiel en de AVRI zijn de urnengraven rond de Taxus herplaatst.

In het nieuws

In het programma 'Van Gelders Grijs' van Omroep Gelderland werd op 2 maart aandacht besteed aan de activiteiten van onze stichting. Zie de website van Omroep Gelderland en YouTube

Op de website van De Tielenaar werd op 29 maart 2024 aandacht besteed aan 'Een Libelle op Ter Navolging', geschonken door de familie Buijs ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de stichting

Volg voor actuele informatie de facebookpagina *ternavolgingtiel!*

Andere nieuwtjes

Twee jaar geleden zijn op de Joodse begraafplaats door 'Curis' in Beneden-Leeuwen vervaardigde panelen met informatie geplaatst die door hun vormgeving goed harmoniëren met de omgeving. Momenteel wordt met hen onderzocht hoe deze lijn kan worden doorgetrokken ter vervanging van de huidige kleine informatiebordjes bij graven en objecten. Het is de opzet dat in de zomer ook op de Joodse begraafplaats filmpjes kunnen worden getoond. Dit werd mede mogelijk gemaakt door enkele van onze vrijwilligers en samenwerking met het Flipje en Streekmuseum in Tiel

In dat museum wordt het Tielse Joods erfgoed sinds kort op een meer publieksvriendelijke en informatieve manier getoond

Ons Jubileumboek 'Van bramenparadijs tot historische begraafplaats'

De totstandkoming vordert gestaag: het wordt een boek van ruim 400 pagina's met waarschijnlijk tegen de duizend afbeeldingen!

Verschijsning: de planning is eind van het jaar! Dus echt iets voor op de verlanglijst met Sinterklaas of de kerst!

... Wij zijn dringend op zoek naar ...

Vrijwilligers

'Vrijwilligerswerk is wél vrijwillig maar niet vrijblijvend' heet het in het jargon. Wij proberen altijd de beste 'match' te realiseren tussen de mogelijkheden en voorkeuren van de vrijwilliger (tijdstip, tijdsduur, soort werk) én de behoefte van 'onze' begraafplaatsen c.q. de stichting!

Iedere dinsdag- en woensdagmorgen wordt er tussen 10.00 – 12.30 uur onderhoud gepleegd aan 'grijs en groen'! Welkom!

Donaties

Onze stichting ontvangt géén subsidies (maar wel een tegemoetkoming van de gemeente in de kosten betreffende het groenonderhoud) en dat betekent dat wij voor het kunnen bestaan als stichting en voor het kunnen realiseren van onze publiekactiviteiten geheel afhankelijk zijn van donaties, giften en sponsoring (in geld of natura).

Verzoek

Als u op 'onze' begraafplaatsen 'toestanden' signaleert die volgens u niet overeenkomen met de status van deze Rijksmonumenten wordt u verzocht contact op te nemen met ondergetekende.

Bij ernstigere overlast, zoals luide muziek, aanstootgevend gedrag (inclusief het illegaal overnachten) en drank- en/of drugsgebruik, wordt u verzocht eerst direct contact op te nemen met 112. Daarover zijn afspraken gemaakt met de gemeente Tiel.

Is dat nu nodig?

Laatst vonden nabestaanden voor hun paaltje in het monument 'Via Nominum' een flinke hoop as die afkomstig was uit een urn van derden. Zij hebben dat als schokkend ervaren.

Als u zoiets aantreft: graag melden via ons mailadres dan zorgen wij voor een nettere vorm van verstrooien.

N.B.

*Tijdens Appelpop (14/15 september), de jaarwisseling én als er overlast is geconstateerd of wordt verwacht, wordt het hek van Ter Navolging **gesloten van het eind van de middag tot in de loop van de volgende ochtend**. Helaas is dit noodzakelijk gebleken nadat in het verleden, meestal niet moedwillig maar uit pure onwetend- en ondeskundigheid, ('meer dan een eeuw oude stenen paaltjes rond een graf kunnen geen 60 kg leunen of zitten aan!') voor duizenden euro's schade aan grafmonumenten is ontstaan.*

Wij hopen u bij een van onze activiteiten te mogen begroeten!